

International
SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:39
sssjournal.com

pp.3685-3697
ISSN:2587-1587

2019
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 13/05/2019 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 25/07/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 25.07.2019

AVRASYA BÖLGE ÜLKELERİNİN TÜRKİYE GAZETELERİNDE YER ALIŞ BIÇIMI¹

THE DEPICTION OF EURASIAN COUNTRIES IN TURKISH NEWSPAPERS

Dr. Öğretim Üyesi Nesrin CANPOLAT

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü, Niğde/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5954-6735>

Hilal AĞA

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü Öğrencisi, Niğde/TÜRKİYE

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3425-1823>

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1570>

Reference : Canpolat, N. & Ağa, H. (2019). “Avrasya Bölge Ülkelerinin Türkiye Gazetelerinde Yer Alış Biçimi”, International Social Sciences Studies Journal, 5(39): 3685-3697.

ÖZ

Avrasya Bölge Ülkelerinin Türkiye Gazetelerinde Yer Alış Biçimi adlı bu çalışmada ülkemiz açısından jeopolitik öneme sahip Avrasya bölgesi ve bu bölgede yer alan ülkelerin yazılı basında nasıl ve ne sıklıkla yer aldığı belirlenmeye çalışılmıştır. Üç ay boyunca tirajı en yüksek üç gazetede Sözcü, Sabah ve Hürriyet gazetelerinde tüm Avrasya Ülkeleri ile ilgili çıkan haberler içerik analizi yöntemi temelinde incelenmiştir. 3 aylık süreçte bölge ülkeleri ile ilgili ele alınan haberlerde doğru orantılı bir artış veya azalma olmamıştır. Özellikle siyasi, toplumsal ve ekonomik gelişmeler haber sayısındaki artışı tetiklemiştir. İncelenen tarihler arasında yapılan haberlerin çoğunluğunun olumsuz nitelikteki haberlerden meydana gelmesi ve en çok haber yapılan ülkelerin Rusya, Fransa, Almanya, Çin, Arabistan olması, aramızda dil,din,ırk benzerliği olan Özbekistan, Türkmenistan, Kazakistan ve Kırgızistan gibi Türki devletlerin en az haber yapılan ülkeler içinde yer alması düşündürücü bir sonuç ortaya koymuştur. Türki devletlerin medyada daha fazla sayıda ve niteliksel olarak olumlu şekilde yer almasının hem aramızda var olan bağları güçlendireceği hem de ülkemiz vatandaşlarının gözünde o ülkelerle ilgili olumlu bir imaj yaratacağı düşünülmektedir. Ayrıca haberlerde atılan başlıklarda kullanılan sözcükler de olumsuz haber oranıyla paralel yok edildi, sallandı, can aldı, ölü, kaçırma, istifa, kahıyoruz, örgüt, yok ettiler, anlaşma ve zulüm gibi sözcüklerden meydana gelmiştir. Haberlerde özne konumunda yer alan aktörler ise ağırlıklı olarak siyasiler olmuştur. Haberlerde işlenen konular içerisinde kültürel konular siyasi, askeri ve ekonomik unsurlardan sonra gelmiştir.

Anahtar Kelimeler: Avrasya,Türk Basını, Haberler.

ABSTRACT

In this study which was titled as the appearance of Eurasian countries in Turkish newspapers, it was aimed to determine how and how frequent the Eurasian region which has geopolitical importance Turkey and the countries in this region appear in the printed media. News articles about all of the Eurasian countries in the newspapers of Sözcü, Sabah and Hürriyet which have the highest circulation were examined on the basis of content analysis method for three months. There wasn't a directly proportional increase or decrease in the news articles about the countries in this region in the three-month period. Especially, political, social and economic developments triggered the increase in the number of news articles. The fact that the majority of the news articles between the examined dates consists of negative news and the countries of which most of the news articles were about Russia, France, Germany, China and Saudi Arabia and producing fewer news articles on the Turkic countries such as Uzbekistan, Turkmenistan, Kazakhstan and Kyrgyzstan which have similarities with Turkey in terms of language, religion and race presented a thought-provoking result. It is considered that the appearance of the Turkic countries in the media in a more positive way would both strengthen the existent ties between Turkey and the Turkic

¹ Bu çalışma Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümünde Dr. Öğretim Üyesi Nesrin CANPOLAT Danışmanlığında Hilal Ağa tarafından hazırlanan “Avrasya Bölge Ülkelerinin Türkiye Gazetelerinde Gösteriliş Biçimi” adlı Lisans Tezi’nden üretilmiştir.

countries and create a positive image about these countries for Turkish citizens. Furthermore, the words that were used in the headlines of the news reports consist of words such as destroyed, quaked, took lives, dead, abduction, resignation, we fail, organization, they destroyed, treaty and cruelty which are parallel to the ratio of negative news reports. The actors in the news reports as the subjects were mainly politicians. Among the subjects that were discussed in the news reports, cultural subjects came after the political, military and economic subjects.

Key words: Eurasia, Turkish press, news.

1.GİRİŞ

Ülkelerin genel uzlaşımı veya aralarında yaşadıkları sorunlar bölgeler arası güç dengelerini belirlemektedir. Bundan dolayı ülkemizin bulunduğu kıta ülkeleri ve komşu ülkelerle olan ilişkileri önem arz etmektedir. Bu ilişkilerin ilerleyişi ve her türlü yeni gelişmeler geniş halk kitleleri tarafından medyadan öğrenilmektedir. Bu yüzden medya sadece olup biteni bireylere aktarmakla kalmayıp önemli birçok işlevi yerine getirmektedir. Olayların kitlelere duyurulmasında son düzlükte yer alan medya bu haberlerde meydana getireceği en ufak değişikliklerle beraber gidişatı değiştirebilmektedir. Bu yüzden medya dikkat edilmesi gereken yapıyla ön plana çıkmaktadır. Bu çalışmada Avrasya bölgesindeki ülkelerin Türk yazılı basınında nasıl ve ne sıklıkta yer aldığı ortaya koyma amacı gütmektedir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Dil,kültür, yaşayış olarak ülkemize benzerlik gösteren Avrasya bölgesini temel olarak ele alan ve bu alanda yazılmış olan eserlere bakıldığında da Jack Goody'nin kaleme almış olduğu Avrasya mucizesi adlı eser göze çarpmaktadır. Goody bu eserde Avrupa'nın üstünlüğü görüşünü zayıflatmış buna karşın Avrasya'nın Avrupa dan daha üstün olduğu görüşünü savunmuştur (Goody,2013). Ömer Göksel İşyar ise Avrasya ve Avrasyacılık adlı eserinde Rusya ve Çin perspektifinden Avrasyacılık ideolojisini ele almıştır. İşyar Avrasya bölgesinde Amerika-Rusya rekabeti temelinde diğer Avrasya ülkelerini de incelemiştir. İşyar kitabında özellikle Rusya'nın geçmişten itibaren Avrasya bölgesindeki jeopolitik konumunu ve Amerika,Rusya gibi devletlerin değişen siyasi sistemlerinin bölgeye olan etkisinin detaylı analizini yapmıştır. İşyar bu çalışmasında sonuç olarak şunları ortaya koymuştur;Çin ve Rusya'nın Avrasya bölgesinde yer alan iki büyük ve güçlü devlet olduğu,bölgede etkili olmaya çalışan ABD'nin tek kutupluluk yaklaşımına karşılık iki ülkenin hala gücünü koruduğunu,bu gücün bu yaklaşımı zayıflatmış olduğunu sürmüştür (İşyar,2013).

Avrasya bölgesine yönelik yazılmış olan Türkiye'nin Avrasya Macerası adlı eser Mustafa Aydın'ın 3'lü seri halinde kaleme almış olduğu kitaplardan oluşmaktadır. Bu üçleme eserden ilki Küresel Politikada Orta Asya(Avrasya Üçlemesi 1) adlı derlemeden oluşan eserdir.Bu eser Orta Asya'nın jeopolitik önemini ele almış,Avrupa-Rusya-Çin'in oluşturduğu üçgen üzerine kurulu jeopolitik yapının çöktüğü,bölge ülkelerinin kendilerini Amerikan askeri varlığından çekebilirlerse Çin'in Orta Asya'daki nüfusunun azalmaya devam edeceği bunlara ek olarak 11 Eylül olayları sonrasında Orta Asyadaki jeopolitik hesapların büyük ölçüde değiştiği ortaya konulmuştur(Aydın,2005).Serinin ikinci kitabı olan Türkiye'nin Avrasya Macerası 1989-2006 (Avrasya üçlemesi 2) adlı eser ilki gibi derlemelerden oluşmaktadır.Bu kitapta ise bölgede oluşan diasporalar incelenmiş,Türkiye'nin bölge ile yaşamış olduğu sorunlar ve bu sorunların temelinde yer alan sebepler ortaya konulmuştur.Ayrıca Avrasya bölgesinin bir seçenek olmadığı zorunlu olarak ilişkilerin geliştirilmesi gerektiği önermesi yapılmıştır(Aydın ,2007).Bölgeye yönelik yazılmış serinin son bölümünü Kafkaslar Değişim ve Dönüşüm 1989-2012 (Avrasya üçlemesi 3) adlı eser oluşturmaktadır.Aydın bu çalışmasında ise Sovyet sonrası dönemde Azerbaycan'ın sosyal ve siyasal durumunda ne gibi değişimlerin olduğunu incelemiştir. Siyasal dönüşümün belirleyicilerinden olan ulus devlet inşasının halen tehdit altında olduğu ve siyasal dönüşümü etkilediği görüşünü savunmuştur (Aydın,2012).

Avrasya bölgesini ele alan bir diğer eser Anıl Çeçen'e ait olan Türkiye ve Avrasya adlı çalışmadır.Bu çalışmada Çeçen Türkiye'yi hem Avrupa hem Avrasya kıtasında yer alan ülke olarak önemli bulmakta ve Avrasya bölgesinde kalıcı barışın sağlanmasını öngörmektedir.Geliştirilecek olan sistemi ve Türkiye'nin Avrasya stratejisinin ne olması gerektiği üzerinde durmuştur(Çeçen,2015). Bu alanda verilen diğer bir eser Orhan Gafarlı'ya ait olan Avrasya Çıkmazı adlı çalışmadır. Gafarlı bu çalışmasında Ukrayna,Ermenistan,Çin,İran gibi devletlerin halihazırdaki rekabetini anlatmaktadır. Eser ayrıca Azerbaycan, Gürcistan gibi ülkelerle olan ilişkilerimize ve Ermeni sorununa da değinmektedir (Gafarlı,2015).

Ülkemizde Avrasya bölgesine yönelik yapılan tez ve makale çalışmalarına bakıldığında ise yazılan tez ve makale çalışmalarının kitaplardan daha fazla olduğu görülmektedir. Özellikle Türk dünyası ile ilgili çalışmaların önde olduğu görülmüştür. Türk Dünyası ile ilgili ele alınan konular ise daha çok Türk

dünyasının tarihi, verilen edebi eserlerin niteliği ve belirli topluluklarda Türk Dünyası algısının ne olduğu üzerinedir. Bunu takiben Avrasya içerikli konularda azımsanmayacak orandadır. Bu çalışmalarda da Türkiye'nin Avrasya bölgesi ve bu bölgede yer alan ülkeler ile ilişkisini ele alan çalışmalar, Avrasya Bölgesi'nin ekonomisi ve bu ekonomide yaşanan gelişmelerin dünya ekonomisine etkisi ve Avrasya da yer alan dini yaklaşımlar ele alınmıştır. Ayrıca bunları Orta Asya ile ilgili çalışmalar takip etmiştir. Orta Asya çalışmalarında ülkelerin Orta Asya politikaları, Orta Asya'nın konumu ve bu konumdan dolayı stratejik güç oluşu, enerjilerin güvenliği, orta Asya'nın tarihi ve medeniyeti, Orta Asya da verilmiş önemli edebi eserler ayrıca orta Asya'nın kültürü, sağlık alanında taşıdığı potansiyel riskler ve hukuk sistemi, diğer bölgeler ile ulaşım ağı, ele alınan konular arasındadır.

Yukarıda adı geçen çalışma konularından farklı olarak bölgedeki ülkelerin medya sistemleri ve bu ülkelerin medyada yer alma biçimlerini ele alan çalışmalar da bulunmaktadır. Sırası ile bu çalışmalar ele alındığında Gönül Cengiz tarafından kaleme alınan "Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinde Medya Sistemleri (Televizyon Yayıncılığı Bağlamında)" adlı çalışma Orta Asya ülkelerinin bağımsızlıklarından önce ve bağımsızlıklarından sonraki dönemde medya sisteminde bir değişimin yaşanıp yaşanmadığı konusundadır. Cengiz bu çalışmasında Orta Asya ülkelerinde medyanın hem reyting uğruna, hem de siyasi iktidarın özgür haberleri yayınlama konusundaki baskıları sonucunda yüzeysel programların ekrana taşındığını ve medyanın asıl işlevini yerine getiremediğini öne sürmüştür. Ayrıca yazar düşük beğeni seviyesinde yüzeysel programlara daha çok yer verildiğini öne sürerek, Orta Asya Ülkelerinde yer alan medya sistemlerinin bağımsızlıktan önce de bağımsızlıktan sonra da siyasi sistemin aracı olduğu sonucuna varmıştır (Cengiz, 2006).

Çalışmalardan bir diğeri de Sibel Toktaş'ın yazmış olduğu "Gazetelerdeki Söylem ve Ötekileştirme Politikaları: Afrika ve Vatan Gazetelerinde Türkiye Türklerinin Temsil Biçimleri" adlı yüksek lisans tezidir. İçerik olarak benzerlik gösterse de bu çalışmada KKTC'de yayımlanan iki karşıt görüşlü gazete analiz edilmiştir. Toktaş çalışmasında her gazetenin olayı kendi görüş ve açısına göre yorumladığını ve gazetede söylemlerin de buna yönelik oluşturulduğunu saptamıştır (Toktaş, 2014). Diğer çalışma ise Aziz Kayahan Algantürk'ün Türk Basınında 1990-1995 Yılları arasında Orta Asya Türk Cumhuriyetleri'nin İmajı" adlı yüksek lisans tezidir. Bu çalışma da 6 gazete 5 yıllık süreçte incelenmiş ve Orta Asya ülkeleri ile ilgili çıkan haberler analiz edilmiştir. Algantürk sonuç olarak en fazla haberin Azerbaycan ile ilgili olduğunu saptamıştır. Yazar ayrıca bu haberlerde dil, din ve soy bağı vurgusunun yapıldığını ortaya koyarak, bölgeye yönelik en fazla haberin Zaman gazetesi tarafından yayımlandığını belirlemiştir (Algantürk, 2017).

Diğer bir çalışma ise Cavanşir Gadimov'a ait olan "Türk Yazılı Basınında Türk Dünyası" adlı çalışmadır. Bu çalışmada tirajı en yüksek 5 gazete bir aylık süreçte incelenmiştir. Gadimov bu çalışmasında Türk basının bağımsız Türk devlet ve toplulukları ile ilgili haberlere ilgi gösterdiğini ancak coğrafi olarak Türkiye'ye uzak kalan ve nüfusça az olan Türk topluluklarına neredeyse hiç yer verilmediğini ortaya koymuştur (Gadimov, 2008). Belkıs Ulusoy Nalcıoğlu tarafından yazılan "Türk Basınından Avrasya'ya Bakış" adlı çalışmada ise siyasi ve ekonomik haberlerin ağırlıklı olduğu, kültürel konulara ilişkin yazıların yok denecek kadar az olduğu buna karşın bölgeyle ilgili yazılarda uzmanlarca yapılan saptamalara, öngörülere yeterince yer verilmediğinin sonucuna varılmıştır (Nalcıoğlu, 2006).

Bu çalışmada ise ülkemiz açısından jeopolitik öneme sahip olan Avrasya bölgesinde yer alan ülkelerin yazılı basında nasıl ve ne sıklıkla yer aldığı, tirajı en yüksek üç gazetenin (Sabah-Sözcü-Hürriyet) 1 Kasım-31 Ocak (3 ay) tarihleri arasında incelenmesi ile ortaya koyulacaktır.

3. YÖNTEM

Araştırmanın temel amacı ülkemiz açısından jeopolitik öneme sahip olan Avrasya Bölgesi ülkelerinin yazılı basında nasıl ve ne sıklıkla yer aldığını belirlemektir. Araştırma yönteminde içerik analizi kullanılacaktır. İçerik analizi nitel verilerin nicel terimlere indirgendiği, mevcut verileri özetleme, standardize etme karşılaştırma ya da başka bir biçime dönüştürme aracı yada bir dokümanın, bir mesajın içerdiği konuların kapsamını değerlendirmek için kategorilere ayırma olarak tanımlanmaktadır (Öğülmüş, 1991:215; Tavşancıl ve Aslan, 2001:21-22). İçerik analizi için 16 adet kategori kodlanmıştır. Kategoriler gazete adı, habere konu olan ülkeler, sayfa numarası, tarih, haberlerin içeriği, haberlerin niteliği, haberlerin kimle ilgili olduğu, haberlerin teması, kullanılan görseller, görsellerde kullanılan renkler, haberlerin ana başlığında kullanılan sözcükler, haberlerin aktörü, haberlerin aktörünün mesleği, bölge hakkında yazı yazar köşe yazarları, köşe yazılarında işlenen konular, köşe yazılarında ele alınan ülkeler olarak sıralanmaktadır. Bu kodlamalar iki kodlayıcı tarafından literatür taraması sonucu elde edilen bilgilerden yola çıkılarak

yapılmıştır. Kodlama formu ön teste tabi tutulmuş buna göre gerekli görülen yerler düzeltilmiş ve haberler tanımlanan kategorilere göre sınıflandırılmıştır.

3.1.Araştırmanın Kapsamı

Araştırmanın kapsamını Avrasya Bölgesi'nin geniş tanımında² yer alan ülkeler oluşturmaktadır. Tirajı en yüksek ilk üç gazete Sözcü, Sabah ve Hürriyet'te Avrasya Bölge Ülkeleri ile ilgili çıkan haberler analize tabi tutulmuştur. Araştırma yalnızca tirajı yüksek üç gazete üzerinden yürütüldüğü için çalışma sınırlıdır.

3.2.Araştırmanın Bulguları

Araştırma bulguları gazete haber dağılımları, ülkelere göre haber dağılımları, haberlerin sayfa numarası dağılımları, haber tarihleri dağılımı, haberlerin içeriği ile ilgili dağılımlar, haberlerin bakış açısı ile ilgili dağılımlar, haberlerin aktörü ile ilgili dağılımlar, haberlerde aktör konumundaki kişilerin mesleği ile ilgili dağılımlar, haberlerde kullanılan görsel simgeler ile ilgili dağılımlar, haber görsellerinde kullanılan renkler, haber ana başlığında kullanılan sözcükler, bölge ile ilgili köşe yazısı sayısı, bölge ile ilgili yazı yazan köşe yazarları, köşe yazılarında işlenen konular ve köşe yazılarında ele alınan ülkeler gibi 15 başlıktan oluşmaktadır.

3.2.1. Gazete Haber Dağılımları

Gazete adı	Sayı	Yüzde
Sabah	404	32,7
Sözcü	386	31,2
Hürriyet	447	36,1
Toplam	1237	100,0

Avrasya bölge ülkeleri ile ilgili en fazla haber 447 adet ile Hürriyet gazetesi tarafından verilmiştir. Bunu takiben, üç ay boyunca toplam 404 adet haber ile ikinci sırada Sabah gazetesi, 386 adet haber ile Sözcü gazetesi üçüncü sırada yer almıştır. İncelenen tarihler arasında Avrasya bölge ülkeleri ile ilgili üç gazetede toplamda 1237 adet haber tespit edilmiştir.

3.2.2 Ülkelere Göre Haber Dağılımları

Ülke Adı	Adet	Yüzde	Ülke	Adet	Yüzde	Ülke	Adet	Yüzde
Rusya	166	13,4	İspanya	32	2,6	Malta	4	0,3
Kazakistan	6	0,5	Malta	4	0,3	Malezya	6	0,5
Ermenistan	4	0,3	Maldivler	1	0,1	48 Filistin	13	1,1
Fransa	148	12,0	Hollanda	25	2,0	Fas	2	0,2
İsveç	13	1,1	Hindistan	13	1,1	Ukrayna	11	0,9
İsviçre	8	0,6	Belçika	11	0,9	Lübnan	1	0,1
Suriye	25	2,0	Brezilya	2	0,2	Kırgızistan	7	0,6
Endonezya	17	1,4	Dubai(B.A.E)	12	1,0	KKTC(Rum)	6	0,5
Azerbaycan	5	0,4	Filipinler	13	1,1	Ukrayna(Kırım)	6	0,5
Gürcistan	4	0,3	Avusturya	3	0,2	Bulgaristan	2	0,2
Suudi Arabistan	74	6,0	Sırbistan	7	0,6	Kuzey Kore	2	0,2
Afganistan	21	1,7	Irak	30	2,4	Arnavutluk	3	0,2
Pakistan	14	1,1	Arjantin	6	0,5	Yemen	18	1,5
Türkmenistan	2	0,2	Romanya	7	0,6	Bangladeş	4	0,3
Çin	86	7,0	Portekiz	3	0,2	Sri Lanka	2	0,2
Japonya	34	2,7	İrlanda	2	0,2	Mynmar	1	0,1
Yunanistan	56	4,5	Tayland	4	0,3	Bosna Hersek	1	0,1
Katar	9	0,7	İsrail	47	3,8	Karadağ	1	0,1
Danimarka	7	0,6	Finlandiya	4	0,3	Vietnam	1	0,1
İtalya	54	4,4	Norveç	7	0,6	Özbekistan	1	0,1
Almanya	99	8,0	Macaristan	11	0,9	Bilinmiyor	1	0,1
23. İran	31	2,5	Polonya	8	0,6	Güney Kore	1	0,1
İspanya	32	2,6	İspanya	32	2,6	İlgili Tarihte Haber Yok	4	0,3
TOPLAM							1237	100.0

² Avrasya Bölgesi'nin geniş tanımı bütün Avrupa ve Asya kıtasını ifade etmektedir. Dar tanımı ise: Avrupa ve Asya'nın birleştiği bölgedir "Viyan'a hatından başlayarak Avrupa'nın doğusu ile Balkanlar, Karadeniz, Kafkasya, Anadolu, Orta Asya Avrasya kıtasının bölgeleridir(Çeçen, 2007).

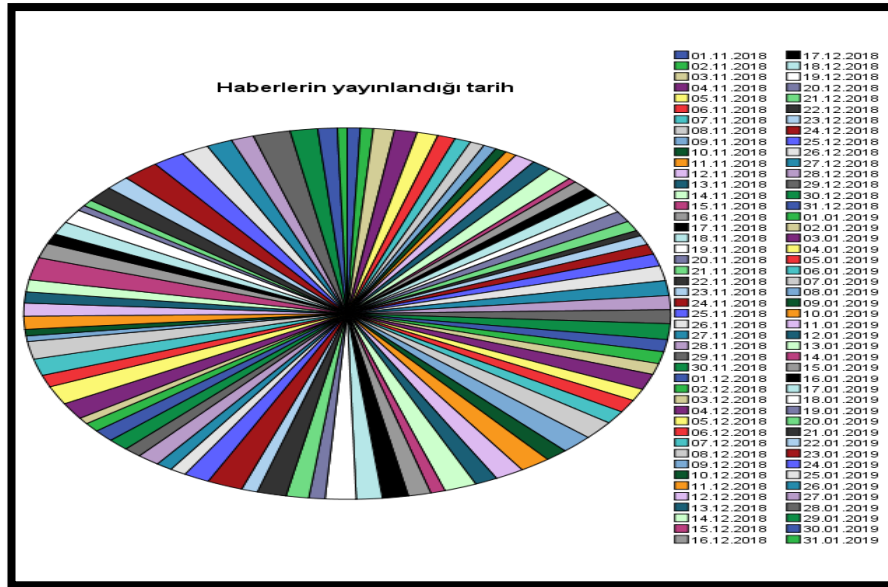
Üç ay süre boyunca elde edilen 1237 haberin 166 tanesini Rusya ile ilgili haberler oluşturmaktadır. Elde edilen veriler Rusya'nın stratejik komşumuz olarak önemini sürdürdüğünü ortaya koymaktadır. Ülkeler içerisinde en fazla payı alan Rusya'nın ardından, Fransa 148 adet haberle ikinci sırada 99 haberle Almanya üçüncü sırada, 86 adet haberle Çin dördüncü sırada yer almıştır. Avrasya ülkeleri tanımında dar tanımda yer alan Özbekistan, Karadağ gibi ülkeler ise birer haberle en az haberi yapılan ülkeler olmuşlardır.

3.2.3. Haberlerin Sayfa Numarası Dağılımları

Sayfa Numarası	Adet	Yüzde	Sayfa Numarası	Adet	Yüzde
1.sayfa	8	,6	18.sayfa	20	1,6
2.sayfa	11	,9	19.sayfa	29	2,3
3.sayfa	2	,2	20.sayfa	156	12,6
4.sayfa	5	,4	21.sayfa	16	1,3
5.sayfa	11	,9	22.sayfa	107	8,6
6.sayfa	20	1,6	23.sayfa	11	,9
7.sayfa	11	,9	24.sayfa	73	5,9
8.sayfa	36	2,9	25.sayfa	8	,6
9.sayfa	49	4,0	26.sayfa	52	4,2
10.sayfa	115	9,3	27.sayfa	1	,1
11.sayfa	83	6,7	28.sayfa	30	2,4
12.sayfa	121	9,8	30.sayfa	10	,8
13.sayfa	50	4,0	31.sayfa	1	,1
14.sayfa	44	3,6	32.sayfa	4	,3
15.sayfa	37	3,0	33.sayfa	1	,1
16.sayfa	11	,9	38.sayfa	2	,2
17.sayfa	98	7,9	ilgili tarihte haber Yok	4	,3
			Toplam	1237	100,0

Gazetelerde yer alan haberlerin 156 tanesi 20.sayfada yer alırken, 121 adet haber 12.sayfada yer almıştır. Bunu takiben 115 adet haber 10.sayfada yer alırken, haberlerin 107'si 22. sayfada yer almıştır. Haberlerin en az sayıda yer aldığı sayfalar ise 27,31 ve 33.sayfalar olmuştur. Bu veriler bölgeyle ilgili haberlerin gazetelerin baş sayfalarında çok da yer bulmadığını ortaya koymuştur.

3.2.4. Haber Tarihleri Dağılımı

92 gün boyunca gazetelerde yer alan haberlerin tarihleri incelendiğinde; doğru orantılı bir artma veya azalma görülmemektedir. Bazı tarihlerde 5 adet haber yer alırken, bazı tarihlerde 24 adete kadar haber gazetelerde yer almıştır. Üç gazetenin aynı gündeki 14 Ocak tarihli yayınında bölge ülkeleri ile ilgili toplamda 24 adet haber yer almıştır. Bu tarih 92 gün içerisinde en fazla haberin yer aldığı tarihtir. Bu tarihler Yunanistan'da Başbakan Aleksis Çipras'ın güven oylaması, Fransa'da Sarı Yelek Protestoları ve Cemal Kaşıkçı Cinayeti'nin tartışıldığı dönemlerdir. Ayrıca bu tarihlerde Çin'de halka açılan öfke odalarının işlevi, ne olduğu ile ilgili haberler ve maden kazası, Japonya'da doğuştan sahip olduğu aslan yeleğine benzeyen saçları sayesinde fenomen olan Chanco isimli bebeğin reklam yüzü olması nedeniyle 1

yaşına girmeden milyoner olması, ve İtalya’da yoğun ilgi gören erkek kıyafetleri defilesi olayları bu haber trafiğini arttıran olaylardır. En az haber ise gazetelerin 15 Kasım tarihli yayınında, toplamda 5 adet olarak verilmiştir.

3.2.5. Haberlerin İçeriği İle İlgili Dağılımlar

Haberin İçeriği	Adet	Yüzde
Ekonomik	72	5,8
Toplumsal	490	39,6
Siyasi	313	25,3
Kültürel	39	3,2
Askeri	141	11,4
Spor	59	4,8
Teknolojik	38	3,1
Sağlık	13	1,1
Çevre(doğa olayı)	38	3,1
Araştırma Sonucu	12	1,0
Turizm	2	0,2
Magazin	4	0,3
Moda	8	0,6
Dini	4	0,3
İlgili tarihte haber bulunmamaktadır	4	0,3
Toplam	1237	100,0

Gazetelerde yer alan haberlerin konusu incelendiğinde; en fazla haberin 490(%39,6) adet ile toplumsal (o ülkenin vatandaşlarını doğrudan ilgilendiren ve gündelik hayatla ilgili konular) olduğu görülmektedir. İkinci sırada ise 313(%25,3) adet ile siyasi konulu haberler yer almaktadır. Üçüncü sırada 141(%11,4) adet ile askeri konulu haberler yer almaktadır. Gazetelerde toplamda 2(%0,2) adet yer verilen turizm konusu ise haberi en az verilen konu olmuştur.

3.2.6.Haberlerin Bakış Açısı İle İlgili Dağılımlar

Haberin Niteliği	Adet	Yüzde
Olumlu	126	10,2
Olumsuz	563	45,5
Nötr	544	44,0
İlgili tarihte haber bulunmamaktadır	4	0,3
Toplam	1237	100,0

Haberlerin bildirdiği durum ve olayların olumlu,olumsuzluk yada herhangi bir niteliğe yer verilmeden nötr şekilde gazetelerde yer alma oranına bakıldığında; 563(%45,5) adet haberin olumsuzluk bildirdiği görülmektedir. Bunu en yakın sayıda takip eden nötr haber ise 544(%44,0) adet haberde verilmiştir.126(%10,2) adet haberde ise olumlu gelişmeler işlenmiştir.En az sayıda olumlu nitelikteki haberler yer almıştır. Bu alanda olumlu, olumsuz, nötr başlık ile anlatılmak istenen haberin başlığının ve bu başlıkta kullanılan sözcüklerin zihinde canlandırdığı anlamdır.

Olumlu,olumsuz ve nötr haber başlıklarına örnek vermek gerekirse:

Olumsuz Haber Başlık Örnekleri

-“Uçak evlerin üzerine çakıldı”;Bir kazanın meydana gelmesi ve bu kazanın çakıldı kelimesi ile belirtilmesi.(15.01.2019/Sabah Gazetesi)

-“Kamplar, işkence, korkunç”(Hürriyet Gazetesi/04.11.2018) haber başlığında ise direkt olarak kampların ne derece korkunç ve kötü bir durumu olduğu anlatılmıştır. Bu başlıkta olumsuz kategoride değerlendirilmiştir.

-“Son gün faciası”(Sözcü Gazetesi/01.01.2019)başlığında ise kullanılan facia sözcüğü yaşanan olayın niteliğini anlatmaktadır. Bundan dolayı başlık olumsuz kategoride yer almıştır.

Olumlu Haber Başlık Örnekleri

-“Mucize:kalbi 72 saat sonra atmaya başladı.”;kişinin yaşamaya devam etmesi durumunun başlıkta mucize ve atmaya başladı gibi kelimelerle verilmesi.(16.01.2019/Sabah Gazetesi)

-“Barış gelincikleri”(Hürriyet Gazetesi/05.11.2018) haber başlığında barış sözcüğünün kullanılması ile olayın pozitifliği anlatılmıştır.

-“Yeni yıl mucizesi”(Sözcü Gazetesi/03.01.2019)haber başlığında ise mucize sözcüğü ile yaşanan durumun yarattığı şaşkınlık ve heyecan anlatılmıştır. Bu yüzden balık olumlu kategoride yer almıştır.

Nötr Haber Başlık Örnekleri

-“Üçlü zirve 14 Şubatta Soçide”;Haber başlığı herhangi bir olumsuz durumu vermediği gibi olumlu bir durumda söz konusu değildir.Bu gibi haber başlıkları ise nötr kategorisinde değerlendirilmiştir (31.01.2019/Sabah Gazetesi).

-“Fetüsler döndü” Katar’da Damien Hirst tarafından yapılan ve içinde fetüs bulunan rahim heykellerinin yeniden Doha’daki hastanenin bahçesine yerleştirilmesinin aktarıldığı haberde olayla ilgili olumlu yada olumsuz bir yorum yapılmamıştır. Bu durumda haberin nötr olarak değerlendirilmesini sağlamıştır (Hürriyet Gazetesi/21.11.2018-nötr haber başlığı).

-“Atlantik’i fiçıyla geçecek”;başlığında ise yapılması muhtemel bir durumdan söz edilmiştir. Ancak durumda ya da haber başlığında herhangi bir olumsuzluk ve ya olumlu duruma yer verilmemiştir.Haber ana başlığı nötr olarak değerlendirilmiştir (08.11.2018/Sözcü Gazetesi).

3.2.7.Haberlerin Aktörleri İle İlgili Dağılımlar

Haberlerin Aktörü	Adet	Yüzde
Siyasi Aktör	416	33,6
Sıradan Kişiler(Sivil Vatandaş)	343	27,7
Sporcu	43	3,5
Robot	6	,5
Hayvan	6	,5
Araştırma Kuruluşu	2	,2
Futbol Takımı	15	1,2
Terör Örgütü	29	2,3
Markanın Kendisi	23	1,9
Hükümet	36	2,9
Kurum-Kuruluş	94	7,6
Ülkenin Kendisi	63	5,1
Ülkede Yer Alan Bölge	16	1,3
Turist	5	,4
Sanatçı	24	1,9
Katil-Zanlı-Suçlu	33	2,7
Cansız Nesne	7	,6
Eylemciler	44	3,6
Ülkeye Ait Silahlı Güç(Ordu)	28	2,3
İlgili Tarihte Haber Bulunmamaktadır	4	,3
Toplam	1237	100,0

Haberlerde konu olan aktörler incelendiğinde; haberlerin 416 tanesinde siyasi aktörler yer almıştır. Bunu takiben 343 adet haberde de sıradan kişiler haberin aktörü konumundadır. 94 haberde ise kurumlar haberin aktörü olmuştur. Haberlerde en az aktör rolü oynayan ise 2 haberle araştırma kurumlarıdır

3.2.8. Haberlerin Aktörlerinin Mesleği

Aktör Mesleği	Adet	Yüzde	Aktör Mesleği	Sayı	Yüzde
Ülke Başbakanı-Cumhurbaşkanı	250	20,2	Yüzücü	3	,2
İşçi	10	,8	Din Adamı	9	,7
Emekli	3	,2	Avukat	1	,1
Bilinmiyor	181	14,6	Tasarımcı	5	,4
Ev Hanımı	1	,1	Orman Bekçisi	2	,2
Futbolcu	34	2,7	Yarışmacı	1	,1
Polis-Asker	26	2,1	Pilot	3	,2
Milletvekili-Bakan(Bürokrat)	162	13,1	Oyuncu(Aktivist)	4	,3
Müdür(Yönetici)	57	4,6	Manken(Model)	5	,4
Uzman Kişiler	11	,9	Doktor	3	,2
Mucit	1	,1	Dedektif	1	,1

Şarkıcı	3	,2	Heykeltıraşçı	2	,2
Gazeteci	12	1,0	Araştırmacı	3	,2
Öğrenci	10	,8	Çiftçi	2	,2
Öğretmen	1	,1	Koşucu	2	,2
Halterci(Ağırlık)	3	,2	Savcı	4	,3
Arkeolog	2	,2	Yazar	4	,3
Şef	1	,1	Tenisçi	1	,1
Ressam	5	,4	Sosyal Medya Fenomeni	2	,2
Yönetmen	5	,4	Hostes	1	,1
Mimar	1	,1	Değer Biçme Uzmanı	1	,1
İş Adamı	5	,4	Meslek Belirtilmemiş	393	31,8
			İlgili Tarihte Haber Bulunmamaktadır	1	,1
Toplam				1237	100,0

Gazetelerde yer alan haberlerin aktörü öznesi konumunda bulunan kişilerin meslekleri incelendiğinde;393 adet haberde bölgeyle ilgili herhangi bir kurum, ülkenin kendisi, ülkede yer alan bir bölge, hayvan ve robot gibi unsurlar haber olmuştur, kişiler ön planda değildir. 250 adet haberde ise haber aktörü kişiler ülke başbakanı veya cumhurbaşkanı gibi üst düzey kişilerdir. 181 haberde ise haberde geçen kişilerin mesleği ile ilgili herhangi bir ipucuna rastlanmamıştır.Ev hanımı, mucit, öğretmen, avukat, değer biçme uzmanı gibi meslek gruplarından kişiler ise haberlere çok az konu olan kişiler olmuştur.

3.2.9. Haberlerde Kullanılan Görsel Simgeler

Haberde Kullanılan Görsel Simgeler	Adet	Yüzde
Haberde ismi geçen kişinin hareket halinde olduğu fotoğrafı	294	23,8
Haberde ismi geçen kişinin hareket bildirmeyen fotoğrafı	74	6,0
Ülkeye ait bayrak görseli	31	2,5
Haberde geçen olay veya durumu temsilen kullanılan fotoğraf	215	17,4
Haberde geçen olayın yaşandığı sıradaki fotoğrafı	423	34,2
Haberde geçen olayın yaşanmasının ardından çekilmiş fotoğrafı	86	7,0
Görsel simge kullanılmamıştır	114	9,2
Toplam	1237	100,0

Gazetelerde yer alan haberlerde kullanılan fotoğraflar incelendiğinde; en fazla kullanılan görselin 423 (%34,2) adet ile olay sırasında çekilmiş fotoğraflar olduğu görülmektedir. Haberde ismi geçen kişinin hareket halinde olduğu görselden 294 (%23,8) adet kullanılırken, haberde yaşanan olayı temsilen kullanılan görsel 215 (%17,4) adet olmuştur. Haberlerde kullanılan görseller hem gazete sayfasını estetize etmekte hem de olayı okuyucunun gözünde canlandırarak haberin gerçekleştiği yönünde kanıt sunmaktadır. Haberlerin görselinde 31 (%2,5) adet kullanılan bayrak fotoğrafı ise en az kullanılan görsel olmuştur.

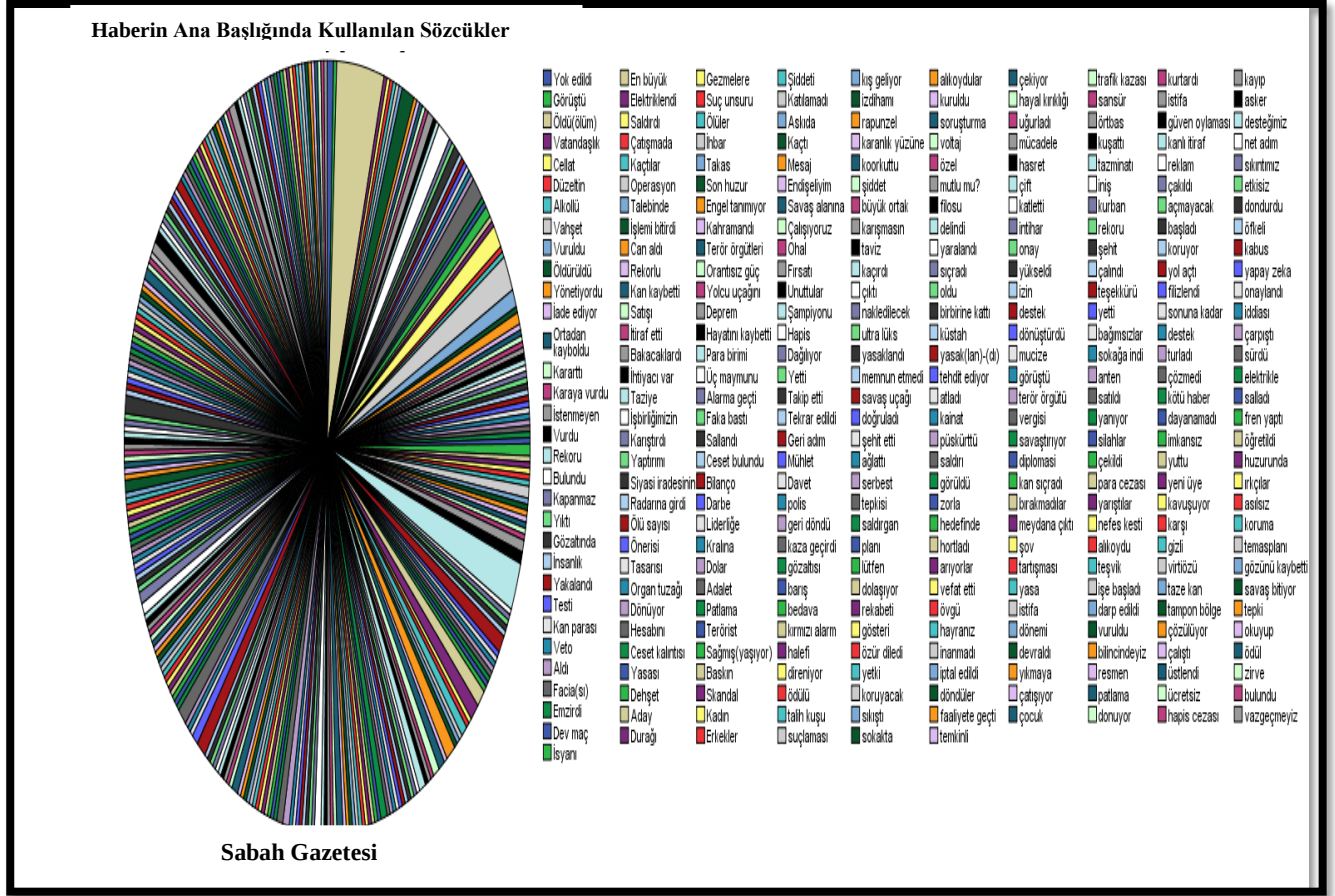
3.2.10. Haber Görsellerinde Kullanılan Renkler

Haber görselinde kullanılan renk	Adet	Yüzde
Kırmızı	90	7,3
Siyah	295	23,8
Yeşil	45	3,6
Beyaz	159	12,9
Gri	52	4,2
Kahverengi	81	6,5
Mavi	110	8,9
Sarı	108	8,7
Lacivert	62	5,0
Turuncu	19	1,5
Mor	9	0,7
Askeri yeşil	51	4,1
Açık mavi	14	1,1
Pembe	14	1,1
Renk kullanılmamıştır	128	10,3
Toplam	1237	100,0

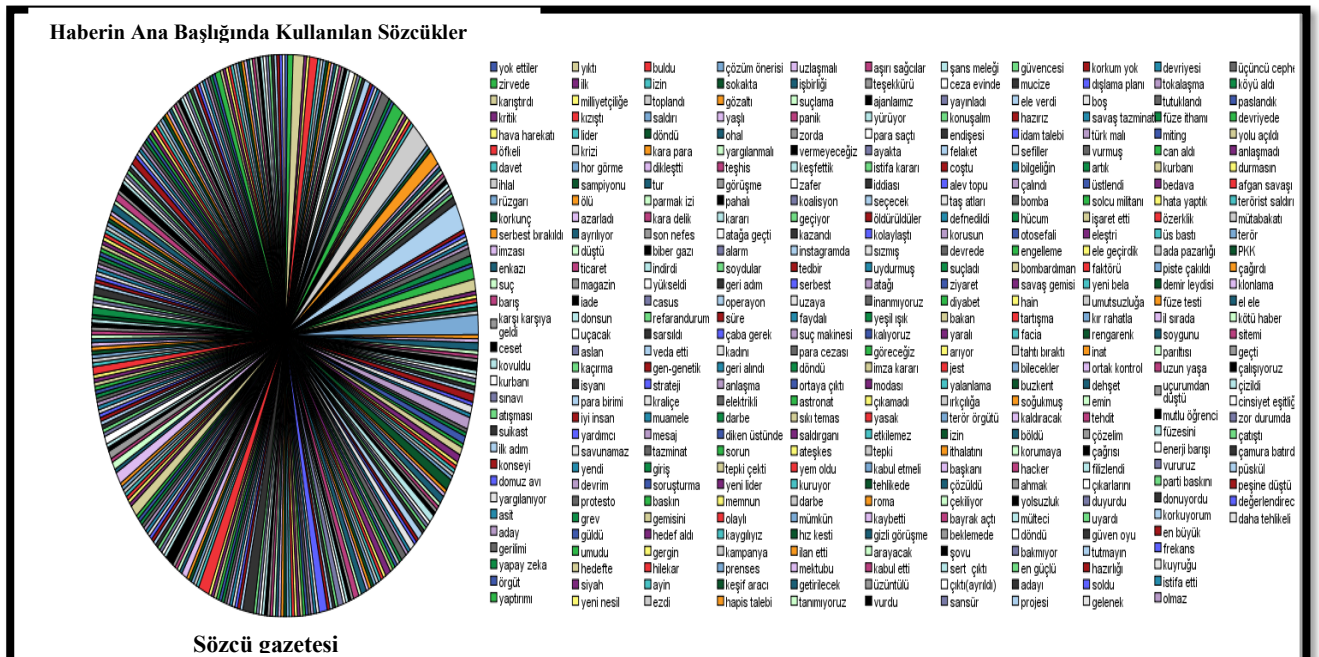
Haberlerin görselinde yer alan renklere bakıldığında; siyah rengin 295(%23,8) haber fotoğrafında yoğunluklu olarak kullanıldığı görülmektedir. Siyah rengin karşısında yer alan beyaz renk ise, siyahtan sonra haber görselinde en çok kullanılan ikinci renk olmuştur. Prestij, soğuk, gizem, hırs, otorite, güç,

melankoli, umutsuzluk, yasa dışılık ve düş kırıklığının rengi olan ve batı kültüründe ölümü ve matemi sembolize eden (İçli ve Çopur, 2008:27)siyahın ağırlıklı olarak kullanılması haberlerin çoğunun olumsuz haberlerden meydana gelmesiyle ilişkili görülmektedir. Haberlerin 128 tanesinde ise renk kullanılmamıştır. En az kullanılan renk ise;9(%0,7) adet ile mor renk olmuştur.

3.2.11. Haber Ana Başlığında Kullanılan Sözcükler

Haber başlıklarında kullanılan sözcükler incelendiğinde Sabah Gazetesinde en fazla kullanılan sözcük “yok edildi” olmuştur. Bu sözcük kullanıldığı alana göre değişirken genel kullanımı kişiyi öldürmek, yok etmek anlamında olmuştur. Bunu sırasıyla “salandı” ”can aldı” sözcükleri takip etmiştir.

Burhanettin Duran	9	5,2	Saygı Öztürk	3	1,7
Bercan Tutar	11	6,3	Deniz Zeyrek	1	,6
Melih Altınok	3	1,7	Çiğdem Toker	1	,6
Hasan Basri Yalçın	10	5,7	Bekir Coşkun	1	,6
Erhan Afyoncu	3	1,7			
Toplam				174	100,0

Bölge ülkeleri ile ilgili gazetelerde yazılan köşe yazıları incelendiğinde;39 köşe yazarının yazısında bölge ülkelerinden bazılarını çeşitli konular çerçevesinde ele aldıkları görülmüştür.39 yazar içerisinde bölge ülkeleri ve bu ülkeleri ilgilendiren konuları; Sabah Gazetesi köşe yazarı Mehmet Barlas ve Hürriyet Gazetesi yazarı Sedat Ergin aynı sayıda 23 kez yazılarında ele almışlardır. Bu yazarlar köşe yazarları içerisinde Avrasya bölge ülkelerini en fazla ele alan yazarlar olmuşlardır. Sözcü gazetesinde Rahmi Tokmak, Bekir Coşkun, Hürriyet gazetesinde Erdal Sağlam,Mehmet Soysal, Sabah gazetesinde Özlem Doğaner, Engin Ardıç gibi yazarlar ise yazılarında Avrasya bölgesine en az sayıda yer veren köşe yazarları olarak göze çıkmaktadır.

3.2.14.Köşe Yazılarında İşlenen Konular

Yazının konusu	Adet	Yüzde
Askeri	42	24,1
Toplumsal	22	12,6
Cemal kaşıkçı cinayeti	26	14,9
Siyasi	49	28,2
Teknolojik	15	8,6
Eylem/protesto	2	1,1
Ekonomik	8	4,6
Kültürel	1	0,6
Turizm	4	2,3
Terör örgütü faaliyetleri	3	1,7
Vize-pasaport süreleri	1	0,6
Ülkenin geçmiş tarihinde yaşanmış olay	1	0,6
Toplam	174	100,0

Gazetelerin köşe yazısında yer alan konular incelendiğinde;en fazla işlenen konuyu 49(%28,2) kez ele alınan siyasi gelişmeler oluşturmuştur.Siyasi konulardan sonra en fazla işlenen konu 42(%24,1) kez ile askeri gelişmeler olmuştur.Ülkenin geçmiş tarihinde yaşanan olaylar, ülkeler arası vize-pasaport süreleri ve kültürel konular yazılarda birer kez işlenerek, köşe yazılarında en az sayıda üzerinde durulan konuları meydana getirmiştir.

3.2.15.Köşe Yazılarında Ele Alınan Ülkeler

Köşe Yazılarında Bahsi Geçen Ülkeler	Adet	Yüzde
Suudi Arabistan	53	30,5
Suriye	15	8,6
Almanya	2	1,1
Rusya	20	11,5
Arjantin-G20 zirvesi	1	,6
Japonya	2	1,1
Çin	1	,6
Fransa	7	4,0
Ermenistan	3	1,7
Yunanistan	7	4,0
Irak	1	,6
Bulgaristan	9	5,2
Pakistan	2	1,1
Katar	24	13,8
İtalya	7	4,0
İran	9	5,2
Norveç	11	6,3
Toplam	174	100,0

Gazetelerde yer alan köşe yazılarından 53 tanesi Suudi Arabistan, 24 tanesi Katar, 20 tanesi ise Rusya ile ilgilidir. Irak, Çin gibi ülkeler birer adet ile yazılarda en az işlenen ülkeler olmuşlardır. Suudi Arabistan'ın köşe yazılarında ele alındığı temel konular Cemal Kaşıkçı cinayeti, bu cinayet sonrası ülkelerin tutumu, uluslararası siyasete etkisi ve şüpheli kişilerin davranışlarıdır. Katarın ele alındığı yazılar ise ülkenin sahip olduğu enerji, Katar'ın OPEC'ten çekilme kararı, bu kararın küresel alandaki etkileri ve ülkenin enerji potansiyeli konularından oluşmaktadır. Rusya ile ilgili yazılar ise Rusya-Türkiye arasında yaşanan siyasi gelişmeler, Rusya'nın izlediği stratejiler ve diğer ülkelere etkileri gibi konuları içermektedir.

4.SONUÇ ve ÖNERİLER

Avrasya bölge ülkelerinin Türkiye gazetelerinde yer alışı biçimi adlı bu çalışmada ülkemiz açısından jeopolitik öneme sahip olan Avrasya bölgesi ve bu bölgede yer alan ülkelerin yazılı basında nasıl ve ne sıklıkla yer aldığının belirlenmeye çalışıldığı araştırma sonucunda en çok haber yapılan ülkeler Rusya, Fransa, Almanya, Çin, Arabistan iken en az haber yapılan ülkeler içinde Özbekistan, Türkmenistan, Kazakistan ve Kırgızistan gibi Türki devletler yer almıştır. Bu tablo ele alınması gereken bir durum ortaya çıkarmıştır. Aramızda dil, din, ırk benzerliği olan Türki devletlerin medyada daha fazla sayıda ve niteliksel olarak olumlu şekilde yer almasının aramızda var olan bağları güçlendireceği düşünülmektedir. İncelemenin yapıldığı süreçte bölge ülkeleri ile ilgili ele alınan haberlerde doğru orantılı bir artış veya azalma görülmemiş, siyasi, toplumsal ve ekonomik gelişmeler haber sayısındaki artışı tetikleyen bir unsur olmuştur. Haberlerde büyük oranda olumsuz gelişmelerin işlenmesi ve haber başlıklarında olumsuz sözcüklerin ağırlıklı olarak yer alması gazetecilikte haberin öğelerinde vurgulanan ilginçlik ve okuyucuda merak uyandırma özelliğine bağlanmaktadır.

Haberlerde toplumsal (o ülke vatandaşlarını doğrudan ilgilendiren, gündelik hayatla ilgili), siyasi ve askeri konuların çokça ele alındığı saptanmıştır. Bu durum Nalcıoğlu'nun çalışmasıyla paralel bir sonuç ortaya koymuştur. Nalcıoğlu da çalışmasında gazetelerde siyasi ve ekonomik haberlerin ağırlıklı olduğu ve kültürel konulara ilişkin yazıların ise yok denecek kadar az olduğu sonucuna varmıştır. Bu çalışmada da kültürel konuların siyasi, askeri ve ekonomik unsurlardan sonra geldiği görülmüştür. Ayrıca ülkeleri birbirine yaklaştıracak düşünülen tarihi ve kültürel ortaklıklarla ilgili konular da en az işlenen konular olarak göze çarpmaktadır. Bunun yanında haberlere konu olan aktörlerin çoğunlukla siyasi aktörlerden oluşması gazeteciliğin kurallarının işlediğinin bir göstergesi olarak göze çarpmaktadır. Haberlerde sade bir vatandaşın kendinden bahsettirebilmesi, ilgi çekebilmesi çok zordur. Ama ünlü bir kişinin davranışı, bir devlet bakanının, bir politikacının, önemli bir bürokratin konuşması, gibi olaylar toplumun ilgisini çeken bir durum yaratmaktadır (Gazetecilik, 2013:14). Gazetelerde yer alan haberlerde kullanılan görsellerde haberde adı geçen kişilerin ve haberde anlatılan durumun verilmesi okuyucuya o haberi gözünde canlandırma ve olayı içselleştirme şansı vermektedir. Haberlerin görselinde yer alan renklerde siyah rengin ağırlıklı olarak kullanılması haberlerin çoğunun olumsuz haberlerden meydana gelmesiyle ilişkili görülmektedir. Gazetelerde yer alan köşe yazılarında da siyasi ve askeri gelişmeler özellikle değerlendirilen konulardan olmuştur. Sonuç olarak aramızda dil, din, ırk benzerliği olan Türki devletlerin medyada daha fazla sayıda ve niteliksel olarak olumlu şekilde yer almasının hem aramızda var olan bağları güçlendireceği hem de ülkemiz vatandaşlarının gözünde o ülkelerle ilgili olumlu bir imaj yaratacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Algantürk, A. K. (2017). Türk Basınında 1990-1995 Yılları Arasında Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinin İmajı, Yüksek Lisan Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aydın, M. (2007). Türkiye'nin Avrasya Macerası, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Cengiz, G. (2016). Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinde Karşılaştırmalı Medya Sistemleri, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çeçen, A. (2007). Türkiye'nin B Planı- Merkezi Devletler Topluluğu, MEBED Fark Yayınları, Ankara.
- Gafarlı, O. (2015). Avrasya Çıkmazı, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Gadimov, C. (2008). Türk Yazılı Basınında Türk Dünyası, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- (2013). Gazetecilik, Milli Eğitim Bakanlığı Yayını, Ankara.
- Goody, J. (2013). Avrasya Mucizesi, Küre Yayınları, İstanbul.
- İçli, G.; Eti, Ç. & Erol M. (2008). "Pazarlama İletişiminde Renklerin Rolü" Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10 (1): 22-33.
- İşyar, Ö. G. (2013). *Avrasya ve Avrasyacılık*. Bursa: Dora Yayınları.
- Nalcıoğlu, B. (2006). "Türk Basınından Avrasya'ya Bakış" İstanbul Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Fakültesi Dergisi, 10(26):105-115.
- Öğülmüş S. (1991). "İçerik Çözümlemesi", Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 24(1): 213-228.
- Tavşancıl E. & Aslan E. (2001). İçerik Analiz ve Uygulama Örnekleri, Epsilon Yayınevi, İstanbul.
- Toktaş, S. (2014). "Gazetelerdeki Söylem ve Ötekileştirme Politikaları: Afrika ve Vatan Gazetelerinde Türkiye Türklerinin Temsil Biçimleri" Yüksek Lisan Tezi, Girne Amerikan Üniversitesi, Girne.
- Zeyrek D. (1992). "Gazete Haber Başlıklarını İnceleme Denemesi" <http://dad.boun.edu.tr/download/article-file/273277>,.